

PROFESYONEL ERKEK BASKETBOLCULARIN SALDIRGANLIK DÜZEYLERİ İLE MAÇ BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

Zafer AKTAŞ¹ Gökhan ÇOBANOĞLU¹ İlknur YAZICILAR¹

Geliş Tarihi: 06. 05. 2004
Kabul Tarihi: 17. 08. 2004

ÖZET

Bu çalışmamızın amacı, üst düzeyde basketbol oynayan profesyonel basketbolcuların sezon boyunca gösterdikleri başarı yada başarısızlığın bir ölçütü olarak kabul edilen En Değerli Oyuncu (Most Value Player-MVP) puanlarının elde edilmesine etkisinin olabileceğini düşünülen saldırganlık düzeyleri ile maç başarısı arasındaki ilişkiyi saptamaktır.

Çalışmamızda örneklem grubunu İzmir ilindeki Türkiye Basketbol Erkekler 1. ve 2. liginde yer alan Göztepe, Karşıyaka ve Altay Takımları'nda oynayan yaşları 19-36 arasında değişen 41 erkek basketbolcu oluşturmaktadır. 2002-2003 sezonu boyunca bu takımların oynadıkları maçlar izlenmiş, oyuncuların her maç istatistikleri tutulmuş ve bu istatistikler MVP (Most Value Player-En Değerli Oyuncu) skalasına dökülerek her oyuncu için MVP puanı elde edilmiştir. Ayrıca istatistiklerden her oyuncunun maç başına ortalama oynama süresi hesaplanmıştır.

Bu dönem içinde tüm oyunculara, saldırganlık düzeylerini belirlemek için İpek İter (Kiper)'in Saldırganlık Envanteri uygulamıştır. Araştırmamızda elde edilen veriler SPSS 10.0 istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Değerlendirme Mann-Whitney U testi ile Spearman Korelasyon uygulanarak yapılmıştır.

Konuya ilişkin analizlere bakıldığında, MVP puanları ile yıkıcı saldırganlık puanları arasında ($r= 0.049$) MVP puanları ile atılgnlık puanları arasında ($r= -0.053$) MVP puanları ile edilgen saldırganlık puanları arasında ($r= -0.001$), MVP puanları ile genel saldırganlık puanları arasında ($r= 0.000$) anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p>0.05$). Profesyonel erkek basketbolcuların MVP puanları ile oynadıkları süreler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r= 0.636$; $p< 0.05$). Ayrıca, edilgen saldırganlık puanları ile yıkıcı saldırganlık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r= 0.686$; $p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Saldırganlık, Atılgnlık, Basketbol, MVP (Most Value Player-En Değerli Oyuncu)

A RESEARCH OF RELATION BETWEEN AGGRESSIVENESS AND SUCCESS IN GAME OF MALE PROFESSIONAL BASKETBALL PLAYERS

ABSTRACT

The purpose of this study was find relationship among the success of the high profile male profesional basketball players their aggressiveness. This relationship would be usefull calculate the MVP points, which are used to measure the success of aforementioned players within a basketball season.

In this study, test group was selected among players, ages between 19 and 36, of the first and second league teams, Göztepe, Karşıyaka and Altey of İzmir.

Through the 2002-2003 basketball season, these teams were observed, the performance of the players were recorded and MVP points were calculated for each player on the MVP scale. In addition to this, the time each player spends in the game has been recorded.

During this process, "İpek İLTER (Kiper)' s Aggressiveness Inventory" is applied to determine the aggressiveness levels. Analysis of the study was done by using SPSS 10.0 statistical paket program working under Windows 98 Evulation was done by using Mann Whitney Test and Spearman Correlation Analysis Techniques.

According the results of the analysis a meaningful correlations could not be determined between MVP points and hostile aggression ($r=0.049$), between MVP points and assertiveness points ($r=0.053$), between MVP points and instrumental aggression points ($r=0.001$), between MVP points and general aggression points ($r=0.000$; $p>0.05$). for the Professional male basketball players, a correlation is found between the MVP points and the time spent in a game ($r=0.636$; $p<0.05$). in addition to this a correlation is found between the instrumental aggression point and hostile aggression points ($r=0.686$; $p<0.05$).

Key Words: Aggression, Assertiveness, Basketball, MVP (Most Value Player).

¹ Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ

Gergen ve Gergen (1986) saldırganlığı diğer kişi ve kişilere acı, ölüm gibi olumsuzluklar veren davranış olduğunu belirtmişlerdir. Saldırganlığın salt davranışsal olmadığını, davranışa öfke, düşmanlık, patlama gibi duygusal öğelerinde eşlik ettiğini belirtmektedirler(1).

Sporda saldırganlık davranışı gerçekleştiğinde ise iki farklı saldırganlık tipinden söz edilebilir. Birincisi araçsal saldırganlık, ikincisi de düşmanlık içeren saldırganlıktır. Karşılıklı temas halinde yapılan spor dallarında, anlayışlı olmayı gerektiren, takımın faydasına olan ve spordaki özel durumdan doğan gereklilikler (savunma oyuncusunun hakeme fark ettirmeden hücum oyuncusunu itmesi) araçsal saldırganlığı, kuralların ihlal edildiği ve rakibe zarar verme niyetiyle yapılanlar (kasti tekme atma) düşmanlık içeren saldırganlığı ifade etmektedir(2).

Sporda karşımıza bir de saldırganlık terimi içinde yer alan saldırganlığın olumlu yani yapıcı boyutu olan atılğanlık terimi çıkmaktadır. Eğer kurallar fiziksel gücün kullanılmasına bazı sınırlamalar getiriyor ve sporcuda bu sınırlar içerisinde fiziksel gücünü sınırın sonuna kadar kullanıyorsa burada atılğanlıktan söz edebiliriz.

Tiryaki (1997), "Spor Yapan Bireylerin Saldırganlık Düzeylerinin Belirlenmesi" isimli araştırmasında takım sporu yapan deneklerin, bireysel spor yapan deneklere göre daha atılğan olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca saldırganlık alt ölçeklerine ilişkin ortalama puanlar spor branşlarına göre karşılaştırmış ve voleybolcuların atılğanlık ortalama puanlarının, rakiple doğrudan temas gerektiren sporlar diyebileceğimiz judo, karate, tekvando, boks, kick boks yapanlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur(3). Afyon, Saygın ve Yıldız (1999), "Muğla Bölgesi Amatör ve Genç Takımların Kategorilerine ve Mevkilerine Göre Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması" isimli çalışmalarında amatör sporcuların, genç sporculara oranla daha yüksek saldırganlık eğilimine sahip olduklarını, amatör ve genç takım futbolcularının mevkilere göre en yüksek saldırganlık düzeyine, defans oyuncularının sahip olduğunu ortaya koymuşlardır(4). Korkmaz, Doğan, Işık ve Öztürk (2001), "Bursa ve Çevresinde Spor Yapmayan Bireyler İle Takım Spor Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeyi İle Sosyo-Ekonomik Düzeylerinin İncelenmesi" isimli çalışmalarında takım sporu yapan deneklerin saldırganlık puanlarının, spor yapmayan aynı yaş grubundaki deneklere oranla daha düşük olduğunu saptamışlardır(5).

Araştırmanın amacı; Profesyonel erkek basketbolcuların, saldırganlık düzeyleriyle maç başarıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

MAÇ BAŞARISININ TANIMI VE ÖLÇÜLMESİ

Basketbol sporunda, maç başarısını ölçmek için basketbol oyuncusunun tüm sezon boyunca oynadığı maçlarda yaptığı olumlu ve olumsuz hareketlerinin puanlandırılması ile elde edilen en değerli oyuncu (MVP) puanı kullanılmaktadır. En değerli oyuncu (MVP) skalası kullanılarak her oyuncu için elde edilen puanlar, o oyuncunun takım içerisinde istatistiksel açıdan ne kadar verimli oynadığını göstermektedir. Tüm sezon oynanan maçların istatistikleri incelenir ve puanlandırılır. Fakat MVP puanı bize sporcunun sportif performansı konusunda kesin bir cevap vermez. Sportif performansa etki eden birçok faktör vardır ve bu faktörlerin izole edilmesi gerekmektedir. MVP puanı sadece oyuncunun İstatistiksel olarak oyunun içindeki başarısını gösteren bir değerdir. Aşağıdaki tabloda hangi istatistiksel parametrelere kaç puan verildiği belirtilmiştir.

Tablo 1: Türkiye Basketbol Federasyonu En Değerli Oyuncu (MVP) Skalası

OLUMLU	Atılan Sayı	X2	=
	Savunma Reboundu	X3	=
	Hücum Reboundu	X4	=
	Asist	X3	=
	Top Çalma	X4	=
	Blok	X4	=
OLUMSUZ	Kaçan Her Şut	X(-2)	=
	Oyuncunun Yaptığı Her Faul	X(-3)	=
	Kaçan Her Serbest Atış	X(-1)	=
	Top Kaybı	X(-3)	=
	MVP (En değerli oyuncu) Puanı	=Çarpımlarının Toplamı	

Açıklama: Buradaki parametrelerde bulunan sayısal değer karşısındaki değerlerle çarpılır ve toplanır. Çıkan toplam oyuncunun oynadığı süreye bölünür ve maç başına MVP puanı elde edilir. Daha sonra elde edilen MVP puanları toplanıp, oynanan maç sayısına bölünür ve ortalama MVP puanı elde edilir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın evreni 2002-2003 sezonunda Türkiye Basketbol 1. ve 2. Ligi'nde yer alan takımlarda oynayan profesyonel erkek basketbolcuları kapsamaktadır. Evrenin araştırma için gerekli olan bilgilerin toplanması açısından çok büyük olması nedeniyle, evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklem grubumuzu İzmir ilinde bulunan Türkiye Basketbol 1. ve 2. Liginde yer alan Karşıyaka, Göztepe ve Altay Spor Kulüpleri'nde oynayan yaşları 19-36 arası değişen 41 profesyonel erkek basketbolcu oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına yönelik sorulara yanıt bulmak için, gerekli olan verileri elde etmek üzere sporcuların saldırganlık düzeylerini ölçmek için Kiper tarafından geliştirilen 'Saldırganlık Envanteri' kullanılmıştır(6).

Ayrıca sporcuların maç başarılarını ölçmek için çalışmamızda En Değerli Oyuncu (MVP) skalası kullanılmıştır. MVP skalası, Türkiye Basketbol Federasyonu tarafından Deplasmanlı Erkekler Basketbol 1. ve 2. liginde kullanılmakta ve oyuncunun maçın içerisinde İstatistiksel olarak ne kadar başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Yaptığı olumlu ve olumsuz hareketlerden elde ettiği puanların toplamının, oynadığı süreye bölünmesi bize oyuncunun MVP puanını vermiştir. Oyuncuların tüm sezon boyunca oynadıkları maçlarda istatistik tutulmuş, tutulan istatistikler MVP skalasına dökülmüş, MVP puanlarının toplanıp, oynadığı maç sayısına bölünmesi ile oyuncunun MVP puanı elde edilmiştir (Tablo 1).

Bu araştırmada 41 profesyonel erkek basketbolcuya uygulanan, "Saldırganlık Envanteri"den elde edilen saldırganlık puanları ve MVP puanları ile oyuncuların oynadıkları süreler ve yaşları SSPS 10.0 istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Değerlendirme Mann-Whitney U testi ile Spearman Korelasyon kullanılarak yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan saldırganlık envanteri Kiper (1984) tarafından geliştirilmiştir(6). Envanter birebir konuşarak tüm sporculara uygulanmıştır. Envanter 30 maddeden oluşan üç alt testi içermektedir. Bunlar yıkıcı saldırganlık, atılğanlık ve edilgen saldırganlıktır. Envanterin kendisinde olmamakla birlikte, her üç alt ölçeğin toplam puanlarından yola çıkılarak her denek için genel bir saldırganlık puanı elde edilmiştir.

BULGULAR

Profesyonel erkek basketbolcuların MVP, yaş ve oynadıkları süreye ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP, Yaş ve Oynadıkları Süreye İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

	<i>n</i>	\bar{X}	<i>s.d.</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>
MVP	41	0.44	0.69	- 2,31	1.69
Yaş	41	24.46	4,38	19	36
Süre	41	19,45	9,60	3,44	36,17

Profesyonel erkek basketbolcuların, saldırganlık envanteri alt ölçeklerinden, yıkıcı saldırganlık, atılğanlık, edilgen saldırganlık ve genel saldırganlık puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Profesyonel Erkek Basketbolcuların, Saldırganlık Envanteri Alt Ölçeklerinden, Yıkıcı Saldırganlık, Atılğanlık, Edilgen Saldırganlık ve Genel Saldırganlık Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Saldırganlık envanteri alt ölçekler	<i>n</i>	\bar{X}	<i>s.d.</i>	<i>min.</i>	<i>max.</i>
Yıkıcı saldırganlık	41	27,51	8,12	10	48
Atılğanlık	41	45,87	7,26	26	57
Edilgen saldırganlık	41	25,14	7,25	10	41
Genel saldırganlık	41	98,53	15,6	68	137

Profesyonel erkek basketbolcuların yaşları ile MVP puanları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayısı Tablo 4'te verilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların yaşları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. ($p>0.05$).

Tablo 4: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Yaşları ile MVP Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayısı

Spearman Korelasyon		Yaş
MVP Puanı	<i>r</i>	0.275
	<i>p</i>	0.062
	<i>n</i>	41

Profesyonel erkek basketbolcuların oynadıkları süre ile MVP puanları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayısı Tablo 5'de verilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların oynadıkları süre ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$). Oyuncuların, oynadıkları süre arttıkça, MVP puanları da artmaktadır.

Tablo 5: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Oynadıkları Süre ile MVP Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayısı

Spearman Korelasyon		Süre
MVP Puanı	<i>r</i>	0.722**
	<i>p</i>	0.000
	<i>n</i>	41

** $p < 0.01$

Profesyonel erkek basketbolcuların, yıkıcı saldırganlık puanları, atılganlık puanları ve edilgen saldırganlık puanları ile MVP puanları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayıları Tablo 6'da gösterilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların Yıkıcı saldırganlık puanları ile MVP puanları, Atılganlık puanları ile MVP puanları ve Edilgen saldırganlık puanları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 6: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Yıkıcı Saldırganlık Puanları, Atılganlık Puanları ve Edilgen Saldırganlık Puanları ile MVP Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayıları

Spearman Korelasyon		Yıkıcı Saldırganlık Puanı	Atılganlık Puanı	Edilgen Saldırganlık Puanı
MVP Puanı	<i>r</i>	0,181	-0,040	0,046
	<i>p</i>	0,259	0,802	0,774
	<i>n</i>	41	41	41

Profesyonel erkek basketbolcuların, genel saldırganlık puanları ile MVP puanları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayısı Tablo 7'de verilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların, Genel saldırganlık puanları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo 7: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Genel Saldırganlık Puanları ile MVP Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayısı

Spearman Korelasyon		Genel Saldırganlık puanı
MVP Puanı	<i>r</i>	0,124
	<i>p</i>	0,442
	<i>n</i>	41

Profesyonel erkek basketbolcuların oynadıkları süre ile yaşları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayısı Tablo 8'de verilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların, Oynadıkları süre ile Yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.01$). Oyuncuların yaşları yükseldikçe, oynadıkları süre de artmaktadır. Yani yaşı büyük olan sporcuların, oynama süreleri daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 8: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Oynadıkları Süre ile Yaşları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayısı

Spearman Korelasyon		Yaş
Süre	<i>r</i>	0,413**
	<i>p</i>	0,007
	<i>n</i>	41

** $p < 0.01$

Profesyonel erkek basketbolcuların edilgen saldırganlık puanları ile yıkıcı saldırganlık puanları arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman korelasyon katsayısı Tablo 9'da verilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon istatistik yöntemi sonucu, profesyonel erkek basketbolcuların, Edilgen saldırganlık puanları ile Yıkıcı saldırganlık puanları arasında anlamlı bir ilişki

AKTAŞ, Z., ÇOBANOĞLU, G., YAZICILAR, İ., “Profesyonel Erkek Basketbolcuların Saldırganlık Düzeyleri ile Maç Başarıları Arasındaki İlişkinin Araştırılması”

bulunmuştur($p<0.01$). Oyuncuların Edilgen saldırganlık puanları yükseldikçe, Yıkıcı saldırganlık puanları da yükselmektedir. Yani Edilgen saldırganlık puanları yüksek olan oyuncuların, Yıkıcı saldırganlık puanları da yüksek bulunmuştur.

Tablo 9: Profesyonel Erkek Basketbolcuların Edilgen Saldırganlık Puanları ile Yıkıcı Saldırganlık Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Spearman Korelasyon Katsayısı

Spearman Korelasyon		Yıkıcı saldırganlık puanı
Edilgen saldırganlık puanı	r	0,626**
	p	0,000
	n	41

** $p<0.01$

Araştırmaya katılan profesyonel erkek basketbolcuların MVP puanları standart değerlere dönüştürülmüş, $\pm 1 \sigma$ 'nın dışında kalan MVP puanları değerlendirmeye alınmamıştır. $\pm 1 \sigma$ içinde kalan MVP puanları içinde aritmetik ortalama altında kalan değerler başarısız, üstünde kalan değerler başarılı olarak değerlendirilmiştir. Oyuncuların MVP puanı bakımından başarılı ve başarısız gruplarının, envanterden aldıkları Yıkıcı saldırganlık, Atılgnlık, Edilgen saldırganlık, Genel saldırganlık puanları ve oynadıkları sürelerle ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve aralarında fark olup olmadığını anlamak için kullanılan Mann-Whitney U testi sonuçları aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Profesyonel erkek basketbolcuların MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının MVP puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP Puanı Bakımından Başarısız ve Başarılı Gruplarının MVP Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

	n	\bar{X}	$s.d.$	$min.$	$max.$
Başarısız oyuncu	17	0,13	0,20	-0,17	0,42
Başarılı oyuncu	18	0,76	0,20	0,47	1,05

Profesyonel erkek basketbolcuların MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, oynadıkları sürelerle ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP Puanı Bakımından Başarısız ve Başarılı Gruplarının, Oynadıkları Sürelerle İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

Süre	MVP puanı	n	\bar{X}	$s.d.$	$min.$	$Max.$
	Başarısız oyuncu	17	15,99	7.66	3.44	32.12
	Başarılı oyuncu	18	22.92	9.12	4.33	35.35

Profesyonel erkek basketbolcuların, MVP puanı bakımından başarılı ve başarısız gruplarının, oynadıkları süreler arasındaki farklılığını gösteren Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP Puanı Bakımından Başarılı ve Başarısız Gruplarının, Oynadıkları Süreler Arasındaki Farklılığını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Mann-Whitney U Testi	MVP Puanı	p
Süre	Başarısız oyuncu	0,019
	Başarılı oyuncu	

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, profesyonel erkek basketbolcuların, MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, oynadıkları süre ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Başarılı oyuncuların, oynadıkları süreler ile, başarısız oyuncuların oynadıkları süreler arasında fark vardır. Başarılı oyuncuların, oynadığı süreler, başarısız oyuncuların oynadıkları sürelerden daha fazladır.

Profesyonel erkek basketbolcuların MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, edilgen saldırganlık puanları, yıkıcı saldırganlık puanları, atılgnlık puanları ve genel saldırganlık puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 13'te gösterilmiştir

Tablo 13: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP Puanı Bakımından Başarısız ve Başarılı Gruplarının, Edilgen Saldırganlık Puanları, Yıkıcı Saldırganlık Puanları, Atılgnlık Puanları ve Genel Saldırganlık Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikleri

	MVP puanları	<i>n</i>	\bar{X}	<i>s.d.</i>	<i>min.</i>	<i>Max.</i>
Edilgen saldırganlık puanları	Başarısız oyuncular	17	22,12	7,91	10	36
	Başarılı oyuncular	18	27,89	5,20	16	36
Yıkıcı saldırganlık puanları	Başarısız oyuncular	17	24,88	9,40	10	48
	Başarılı oyuncular	18	29,06	5,42	24	39
Atılgnlık puanları	Başarısız oyuncular	17	45,71	8,36	26	55
	Başarılı oyuncular	18	45,56	7,51	29	57
Genel Saldırganlık puanları	Başarısız oyuncular	17	92,71	18,17	68	131
	Başarılı oyuncular	18	102,50	10,48	86	118

Profesyonel erkek basketbolcuların, MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, edilgen saldırganlık puanları, yıkıcı saldırganlık puanları, atılgnlık puanları ve genel saldırganlık puanları arasındaki farklılığı gösteren Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14: Profesyonel Erkek Basketbolcuların MVP Puanı Bakımından Başarısız ve Başarılı Gruplarının, Edilgen Saldırganlık Puanları, Yıkıcı Saldırganlık Puanları, Atılgnlık Puanları ve Genel Saldırganlık Puanları Arasındaki Farklılığı Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Mann-Whitney U Testi	MVP Puanı	<i>p</i>
Edilgen saldırganlık puanı	Başarısız oyuncu	0,023
	Başarılı oyuncu	
Mann-Whitney U Testi	MVP Puanı	<i>p</i>
Yıkıcı saldırganlık puanı	Başarısız oyuncu	0,054
	Başarılı oyuncu	
Mann-Whitney U Testi	MVP Puanı	<i>p</i>
Atılgnlık puanı	Başarısız oyuncu	1,000
	Başarılı oyuncu	
Mann-Whitney U Testi	MVP Puanı	<i>p</i>
Genel saldırganlık puanı	Başarısız oyuncu	0,057
	Başarılı oyuncu	

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda, profesyonel erkek basketbolcuların;

1- MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, Edilgen saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Başarılı grubun Edilgen saldırganlık puanları, başarısız grubun Edilgen saldırganlık puanlarından daha yüksektir.

2- MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının Yıkıcı saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

3- MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, Atılgnlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

4- MVP puanı bakımından başarısız ve başarılı gruplarının, Genel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Verilerin istatistiksel analizi bölümünde, sosyal uyum envanterinden elde edilen veriler, anketlerin incelenmesinden sonra deneklerin anket sorularına verdikleri yanıtların doğru tutum ve tavırları yansıtmadığı, anket sorularına gerekli doğru yanıtların verilmediği sonucuna varılarak değerlendirmeye alınmamıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor genellikle başarıya, kazanma, yenme yada galip gelmeyle eşanlı olarak düşünülüyor, aşırı yasal fiziksel davranış bir yerde kazanma amacına hizmet edebilir. Sportif ortamda amaca yönelik her hareket rakip tarafından bir engellenme ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla engelleme ile ortaya çıkan gerginlik, öfke ve bunun sonucu saldırganlık yarışmanın uygun bir anında kendisini göstermektedir. Çobanoğlu (1993) yaptığı çalışmada rakip takım sporcularının engellemeleri sonucu başarısızlığa uğrayan üst düzey sporcuların % 87 oranında engellemeye karşılık vermek istediklerini belirtmiştir(7). Bu karşılık verme durumunda sporcunun başarısının etkilenip etkilemediğini belirlemek amacıyla oyuncuların saldırganlık düzeyleri ve maç başarıları ölçüldü. Tablo 3 incelendiğinde kullanılmış olan envanterin alt ölçeklerinden yıkıcı saldırganlık puanları ortalaması 27.51, atılgnlık puanları ortalaması 45.87, edilgen saldırganlık

AKTAŞ, Z., ÇOBANOĞLU, G., YAZICILAR, İ., “Profesyonel Erkek Basketbolcuların Saldırganlık Düzeyleri ile Maç Başarıları Arasındaki İlişkinin Araştırılması”

puanları ortalaması 25.14 ve genel saldırganlık puanları ortalaması 98.53'tür. Bu değerler Tiryaki (1997), yapmış olduğu “Spor Yapan Bireylerin Saldırganlık Düzeylerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında yer alan sporcuların ortalamalarına çok yakın değerlerdir. Çalışmada Tiryaki spor yapanlarla, yapmayanların saldırganlık puanları arasındaki farklılığı ortaya koymuş ve spor yapanların, yapmayanlara göre daha saldırgan olduğunu belirtmiştir(3).

Bu çalışmada spor yapanlardaki saldırganlığın basketbolda profesyonel oyuncuların maç başarısına etkisi incelendi.

Tablo 6'daki Spearman korelasyon katsayıları yıkıcı saldırganlık puanları ile MVP puanları, atılgnlık puanları ile MVP puanları, edilgen saldırganlık puanları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Buna bağlı olarak, tablo 7'deki Spearman korelasyon katsayısı da genel saldırganlık puanları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir($p>0.05$). Bu durumda profesyonel erkek basketbolcuların saldırganlık eğilimlerinin, maç başarılarına etkisi olmadığı söylenebilir.

Terry ve Jackson (1985)'a göre saldırganlığın sosyal değişim kuramı, her bireyin herhangi bir etkileşimdeki avantajları ve dezavantajları hesaplayabildikleri varsayımına dayanır. Diğer bir ifadeyle sporcu kuralları çiğneyip, saldırgan davranışta bulunmakla karşılaşacağı potansiyel yararlarla, potansiyel cezaları hesaplayacaktır. Sportif ortamda fazlasıyla yasal saldırgan davranan bir sporcuya verilen cezalar genellikle bir ödül gibi azdır (8).

Bu kurama göre, denek grubunun üst düzey, profesyonel oyuncu olmaları dolayısıyla saldırgan davranışlarda buldukları zaman, karşılaşacakları potansiyel yararları ve zararları önceden tahmin edebilecekleri söylenebilir. Basketbolda, taktik faul yapmak, ribaund sırasında oyuncuya fiziki müdahale yapmak gibi bir takım saldırgan davranışlar sonucunda, durum pozitif bir şekilde sonuçlanabilir. Bu da oyuncuların bu tip saldırgan davranışlarını pekiştirir. Sonuç olarak spor yapanların saldırgan eğilimlerinin fazla olması bu nedenler ışığı altında normal kabul edilebilir.

Tablo 14'teki Mann-Whitney U Testi başarılı sporcular lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir($p<0.05$). Yani başarılı oyuncuların edilgen saldırganlık puanları, başarısız oyunculara göre daha yüksektir.

Daha öncede belirtildiği gibi edilgen saldırganlık, sonuç için bir araçtır. Bu tür saldırganlıkta bulunmanın amacı ödül, onay veya statü olabilir (2).

Basketbolda, ölçülen maç başarısında örneğin, ribaund önemli bir katkı yapmaktadır. Alınacak her hücum ve savunma ribaundu MVP puanını yükseltmektedir. Bu durumda başarılı oyuncular, ribaund aldıklarında maç istatistiklerine olumlu yansıtacağını düşünerek, ribaund esnasında rakibine dirsek atarak topa sahip olabilir. Burada edilgen saldırganlık söz konusudur. Bu gibi bir çok durum oyun içerisinde gerçekleşmektedir ve bu durumlar, MVP puanı bakımından başarılı oyuncuların edilgen saldırganlık puanlarının yüksek olmasının nedeni olabilir.

Tablo 14'teki Mann-Whitney U Testi sonuçlarında başarılı ve başarısız grupların yıkıcı saldırganlık puanları, atılgnlık puanları ve genel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir fark yoktur($p>0.05$). Yıkıcı saldırganlıkta birincil amaç diğer bir kişiye zarar vermek, onu incitmektir. Basketbol oyununda yıkıcı saldırganlık eğilimi gösteren bir oyuncunun yapacağı davranışlar faulle cezalandırılacaktır. Üst düzey oyuncular genelde faul konusunda seçici davranırlar. Gereksiz faul yapmaktan kaçınırlar. Yıkıcı saldırganlık eğilimi olan oyuncuların alacağı faul cezası sonucunda faul limiti yükselir. Fakat araştırmada kullanılan maç başarısını ölçen MVP skalasında faul parametresi yıkıcı saldırganlığın basketbol oyunundaki tek görüntüsüdür. Olumsuz diğer parametreler kaçan her şut, kaçan her serbest atış ve top kaybıdır ve bunlar oyuncunun göstereceği yıkıcı saldırganlık eğiliminin sonucu oluşacak olumsuz durumlar değildir. MVP skalasında bulunan 4 adet olumsuz parametreden, faul sadece biridir ve MVP puanını olumsuz parametreler açısından etkileyip maç başarısını düşürme oranı çok düşüktür. Bu nedenle profesyonel erkek basketbolcuların yıkıcı saldırganlık eğilimlerinin maç başarılarına etkisi olmadığını söylenebilir.

Sporda kullanılan atılgnlık terimi, sporcuların, kuralların izin verdiği ölçüde ama sınırına kadar fiziksel güçlerini kullanmalarıdır. Tablo 13'de başarılı ve başarısız sporcuların atılgnlık puanları ortalamaları görülmektedir. Başarılı sporcularda atılgnlık puanları ortalamaları 45.71, başarısız sporcularda 45.56'dır ve hemen hemen aynıdır. Bunun nedeni olarak karşılaşmada dakika alan tüm oyuncuların oynadıkları süre içerisinde verilen görevi en iyi şekilde yapmaları gerektiğine inandıkları için tüm sınırlılıkları sonuna kadar kullanma gereksiniminden kaynaklanması olarak görülebilir.

Saldırganlık envanterinin alt ölçeklerinde olmamasına rağmen diğer üç alt ölçeklerinden alınan puanların toplamı ile genel saldırganlık puanı elde edilmiştir. Diğer ölçeklerde MVP puanı ile ilişki bulunamayışı, MVP puanı bakımından edilgen saldırganlık hariç, diğer saldırganlık puanlarında başarısız ve başarılı gruplar arasında anlamlı bir fark olmayışından, MVP puanları ile genel saldırganlık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamayışı olabilir.

Araştırmadaki denek grubu olan profesyonel erkek basketbolcuların yaşları 19-36 arasındadır. Tablo 4'teki Spearman korelasyon katsayısı yaşları ile MVP puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir ($p>0.05$). Tüm denek grubunun uzun süre temel basketbol eğitimi almaları ve üst düzey olmaları nedeniyle oyunun içerisinde yaptıkları işlerin genelde aynı olması, bu ilişkinin bulunamayışının nedeni olabilir.

Tablo 5'teki Spearman korelasyon katsayısı oynadıkları süre ile MVP puanı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p<0.01$). Oyuncuların oynadıkları süre arttıkça MVP puanları da artmaktadır. MVP puanının belirlenmesinde kullanılan olumlu ve olumsuz parametrelerin, sahada daha uzun süre kalan oyuncular tarafından daha

fazla gerçekleştirilmesi olasıdır. Oyuncu MVP puanını yükseltmek için daha çok şut şansını, daha çok ribaund şansını oyunda daha fazla kalarak elde edecektir. Burada antrenörün iyi oynayan oyuncuyu ve takımı değiştirmeyeceği de önemli bir yargıdır. Tüm bunlar, sürenin MVP puanına etkisinin nedenleri olabilir.

Tablo 11'deki Mann-Whitney U Testi de başarılı ve başarısız grupların, oynadıkları süreler arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p < 0.05$). Burada da başarılı oyuncuların oynadıkları sürelerin, başarısız oyuncuların oynadıkları sürelerden fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 8'deki Spearman korelasyon katsayısı oynadığı süreler ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p < 0.01$). Yaşı büyük olan oyuncuların, oynama süreleri daha yüksek bulunmuştur. Antrenörün, deneyimi, sporculuk yaşantısı fazla olan daha uzun yıllar spor yapmış olan oyunculara daha çok güvenmesi ve onları oyunda daha uzun süre tutmak istemesi, oyuncuların oynadıkları süreler ile yaşları arasında bir ilişki bulunmasına neden olmuş olabilir.

Tablo 9'daki Spearman korelasyon katsayısı edilgen saldırganlık puanları ile yıkıcı saldırganlık puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($p < 0.01$). Edilgen saldırganlık puanları yüksek olan oyuncuların yıkıcı saldırganlık puanları da yüksektir. Saldırganlıktan söz edebilmesi için öncelikle bir davranışın ortaya çıkması, davranışın zarar ve incitme niyeti taşıması, zarar verme veya incitmenin gerçekleşmesi gerekir. Bu fiziksel yada psikolojik olabilir. Vurmak veya tekmelemek kadar birisine küfür etmek ve kötü söz söylemekte saldırganlıktır(2). Saldırganlık envanterini, bu tip davranışlar gösteren bir oyuncunun cevaplaması halinde, bir amaca ulaşmak için araç olarak kullanılan edilgen saldırganlığı ölçen maddelere ve bir kişiye acı ve zarar vermek amacıyla girilen yıkıcı saldırganlığı ölçen maddelere pozitif cevaplar vermesi doğaldır. Bu durumda her ikisi arasında anlamlı bir ilişki çıkması beklenebilir. Çalışmada aralarında ilişki bulunması hedeflenen profesyonel erkek basketbolcuların maç başarıları ile saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Fakat saldırganlık düzeylerinin sportif performans üzerinde etkisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar vardır. Maç başarısını ölçmek için kullanılan MVP skalasının, tam anlamıyla oyuncunun sportif performans düzeyini yansıtmadığı düşünülmektedir. Çalışmada kullanılan maç başarısını ölçen MVP skalası da, oyuncunun sadece sahanın içinde basketbol oyunuyla ilgili yaptığı olumlu ve olumsuz işlere verilen puanlar yer almaktadır. Oysaki sportif performansın bir çok boyutu vardır. Çalışmada MVP skalası ile sadece beceri boyutu ölçülmüş oluyor. Bu da bize sporcunun sportif performansını net olarak vermemektedir. Araştırmada kullanılan MVP puanının, sportif performansın sadece beceri boyutunu kapsamaması, bu çalışmada saldırganlığın sportif performansa etkisinin bulunamayışının nedeni olabilir.

Ayrıca, daha önce açıklandığı gibi oyuncunun oynadığı süre ile MVP puanı arasında bir ilişki bulunmuştur. Burada da antrenör faktöründen söz edebilir. Örneğin, iki tane aynı basketbol becerisine sahip oyuncudan antrenör herhangi birini tercih edip, onu oyunda daha fazla tutabilir. Bu da onun MVP puanını değerine göre yükselmesine neden olacaktır. Burada daha az oynayıp MVP puanı daha düşük olan oyuncunun sportif performansının düşük olduğu değil MVP puanının düşük olduğu söylenebilir. Eğer az oynayan oyuncuya, değerine verilen oynama süresi verilseydi o oyuncu da aynı MVP puanı değerine ulaşabilirdi. Araştırmada kullanılan maç başarısını niteleyen MVP puanı, sportif performansın göstergesi değildir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üst düzeydeki profesyonel basketbolcular başarı için gerekli olan ve kuralların izin verdiği sınırlarda amaçlarına ulaşmak için saldırganlık eğilimine sahip oldukları görülmektedir. Yaptıkları spor dalının fiziksel özelliklerinin uygunluğuyla beraber, psikolojik özellikleri de taşıdıkları görülmektedir. Bu nedenle antrenörlerin ortaya çıkan bu durumu iyi değerlendirmeleri, oyuncularının davranış özelliklerini iyi tanımalı ve ona göre uygun maç taktiği geliştirmeleri gerektiği ve sportif yeterliliğin üst düzeyde olduğu profesyonel basketbolcularda kazanma isteği yada çabasının artırılması ve kazanmaya götürebilecek olumlu tüm taktirlerin denenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Gergen, K. J., Gergen, M.N., (Ed) Sociol Psychologie . 2nd Edition, NY:Springer-Verleg 1986:PP 225
2. Tiryaki, Ş., Spor Psikolojisi, Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama , Eylül Kitap ve Yayınevi, Ankara 2000:PP 150-160
3. Tiryaki, S., "Spor Yapan Bireylerin Saldırganlık Düzeylerinin Belirlenmesi", Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Bildiriler, Bağırhan Yayınları, Ankara 1997: 109-114.
4. Afyon, Y., Saygın, Ö., Yıldız, M., "Muğla Bölgesi Amatör ve Genç Takımların Kategorilerine ve Mevkilerine Göre Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması", Spor Araştırmaları Dergisi, 1999: 81-89.
5. Korkmaz, N., H., Doğan, İ. Işık, G. ve Öztürk, F., "Bursa ve Çevresinde Spor Yapmayan Bireyler İle Takım Sporunu Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeyi İle Sosyo-Ekonomik Düzeylerinin İncelenmesi", II. Uluslar arası Spor Psikolojisi Sempozyumu, Bildiriler, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İZMİR, 2001.
6. Kiper,İ., "Saldırganlık Türlerinin Çeşitli Ekonomik, Sosyal ve Akademik Değişkenlerle İlişkisi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.1984
7. Çobanoğlu, G., "Sporda Saldırganlık Olgusu ve Bu Olgunun Sportif Performans Üzerine Etkisi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, D. E. Ü., Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1993:PP 22-30
8. Terry, P.C.; Jackson, J.J., "The determinants and control of violence in sport", Quest, 37 (1),1985:PP27-37